

451581

Țara Noastră

Fondator: OCTAVIAN GOGA

Director: ALEX. HODOȘ

ANUL XVII

Nr. 3

5

MARTIE

1938

BUCUREȘTI

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STR. BELVEDERE 6, Et. V
ABONAMENTUL PE UN AN 250 LEI; PENTRU INSTITUȚII 1000 LEI

Un exemplar 5 Lei

© BCU CLUJ

Țara Noastră

S'a pronunțat poporul

Ziua de 24 Februarie a fost trecută între sărbătorile naționale. S'a petrecut în această zi un fapt, a cărui însemnătate abia mai târziu o vom putea înțelege. Pentru întâiaș dată poporul românesc a fost chemat să-și spună, nesiluit și neispitit, cuvântul în orânduirea trebilor obștești. Acest cuvânt avea să însemneze aprobarea sau osândirea felului cum au înțeles oamenii votului universal să-și facă datoria față de neam și față de țară.

Și cuvântul poporului a căzut greu, ca o muștrare pornită din adâncurile nemăsurate ale pământului și ale sufletului românesc. Nu mai credem democrației fățarnice. Nu mai credem impostorilor și debitanților de vorbe, cari se substituiau legii și cari sfidau cu cinism dreptatea. Jos demagogia. Și potemkniada popularității eftine s'a încheiat cu rușinoasa înfrângere a celor cari de două decenii speculează naivitatea și buna credință.

A vrut acest popor românesc să trăiască liber pe pământul eliberat și întregit prin jertfa lui. Politicianii au avut tot interesul să-l ție în robia streinismului exploatare. Robia demoralizează. Și într'o lume demoralizată minciuna își servește neîmpiedicată interesele.

A vrut acest popor să se bucure de apropierea fratelui de frate. Și politicianismul spurcat la suflet a aruncat sămânța vrajbei în viața publică, de nu se mai putea vedea om pe om, de nu se mai putea suferi frate pe frate. Autoritatea bisericeii și a școlii a surpat-o minciuna ticluită a fariseilor, credința în cinste a dărâmat-o

haita calicilor îmbogățiți prin fraudă. Toate virtuțile noastre naționale au fost întinate, în numele unor principii, cari n'au avut comun nimic cu viața noastră.

Pentru că prin democrație politicianismul a înțeles deschiderea porților cetății românești spre a putea invade iudaismul. Prin vot universal a înțeles libertatea de a debita minciuna, praf în ochii naivilor, cari își închipuiau că prin votul lor conduc ei. Posibilitatea de înălțare a celor fără de nici o răspundere. Cântărim valoarea indivizilor ridicați la suprafață prin votul universal. Și rămânem uimiți de rușinea pe care acest neam a trebuit s'o sufere. Și când te gândești că pentru ridicarea în sus a gunoii s'au deslănțuit, mai ales în zilele alegerilor, furtuni cari au întunecat viața satelor, s'a vărsat sânge și s'au curmat vieți cari ne erau scumpe.

Propovăduitorii minciunei au crezut că povestea va merge la infinit. Răspunsul dat de popor cu ocazia plebiscitului îi deșteaptă din deșertăciunea înșelătorului vis. Pentru că nu suntem atât de creduli, încât să ne închipuim că cei nărăviți în rele nu au făcut nimica spre a împiedica rezultatele plebiscitului.

E drept, propaganda nu s'a mai făcut cu tărăboiul de altă dată, cu adunări, la cari se desfundau butoaie, cu discursuri în cari inconștiența rivaliza cu nelegiuirea. Nu s'au mai făcut cu făgădueli, nu s'au mai pus în vedere împroprietări, nici conversiuni de datorii.

Dar șoapta și îndemnul au mers din om în om. Dar manifeste clandestine au circulat, dar apeluri la strângerea rândurilor pentru „apărarea drepturilor câștigate prin sânge“ s'au făcut. De sigur s'au dat și asigurări că șoaptele vor fi ascultate. Și profitorii votului universal scontau un viitor triumf, care, după ei, avea să fie o lecție usturătoare pentru încercarea de a da alt curs vieții.

Ce s'a ales din toate ne-a dovedit plebiscitul din 24 Februarie. Pentru un popor care n'a cunoscut bunăvoința din partea celor pe cari i-a ridicat, felul cum au răspuns chemării Domnului Său, este dovada că acest popor a înțeles s'o rupă cu trecutul. A dat poporul o lecție, nu însă gândului de înnoire, ci greșalelor celor ce și-au uitat de îndatoririle ce le aveau.

Susținători ai ierarhiei valorilor, luptători pentru triumful muncii cinstite, socotim că am pus și noi o piatră la temelie a vieții celei noi românești. Dragostea de neam și grija de viitorul acestei țări s'au manifestat în votul dela 24 Februarie. Lupta noastră de totdeauna s'a dat pentru acel scop.

Și ne socotim victorioși prin felul cum poporul s'a pronunțat.

Laokoon

Plugarii

I.

La noi e lege. Legea noastră-i sfântă:
Că pâinea se mănâncă 'ntru sudoare,
Noi deslegăm ascunsele isvoare,
Prin noi în aur câmpul se 'nvestmântă.

Subt bulgării ce calzi respiră 'n soare
Adesea desvelim o spadă frântă
Și tresărim când fierul ni se 'mplântă
În lutul unei urne funerare.

Prin mii de ani ne chiamă 'naintașii
Cari s'au trudit aici și-au singerat,
Când moarte sămănau la noi vrășmașii,

Și suflet nou pământului au dat,
Apoi, când le-a oprit destinul pașii,
În brazdă trupul lor și-au semănat...

II

Bărboșii Schiți și Geții și Sarmatii
Și Dacii cari știau frumos să moară.
Cohorte cu Romani ce 'tâia oară
Ingenunchiară 'n fața lor Carpații,

Cu sânge cald pământul frământară
Și generații după generații
Ținură piept puhoiului de nații
Ce-și căutau o vatră și o țară.

Ca spicul din sământa aruncată
Noi nu ne naștem între perne moi,
Ci răsărim pe brazda răsturnată,

Viăstare din sământă de eroi,
Și, de-ji vor alunga din cer odată.
Pe Dumnezeu îl vom primi la noi!...

III.

Cetim cu drag mălastra vremei carte
Și-adâncul adevăr îl înțelegem:
Sădim și sămănăm, ca să culegem,
Nu ne robim măririlor deșarte.

Și grâul din neghină îl alegem,
Dăm oile din capre la o parte,
Furtuna când ne ceartă de departe,
Nu blestemăm în urma ei, ci dregem.

Pământul sfânt noi îl împodobim
Precum l-a împodobit a noastră mamă,
Când ne-a născut pe el, ca să-l muncim.

Și-om sta la judecată fără teamă,
Căci legea rânduită o 'mplinim
Și, drepti, ne-om da de fapta noastră seamă.

.. U. Soric

Revizionismul maghiar

În lupta ce o ducă cu atâta cerbicie, revizionismul unguresc nu cunoaște și nu invocă argumentul etnic. În tot ceea ce spun sau scriu, neobosiții revizionisti din Budapesta se căznesc doar să sporească numărul conaționalilor lor din cuprinsul statelor succesoriale, ca să impresioneze opinia publică internațională, dar fără să afirme că elementul unguresc ar constitui majoritatea populației în vreo regiune desfăcută de trupul Ungariei.

Cea mai îndrăzneată afirmațiune sub raport etnic a ungarilor s'a rostit în anul 1910, deodată cu încheierea ultimului recensământ făcut în Ungaria veche și al cărui rezultat li s'a părut că-i îndreptățește să constate că, din cele 20 milioane de maghiari ai Ungariei nu mai lipsesc decât 10. Se știe că, la recensământele anterioare (1880—1890—1900), maghiarii nu reprezentau decât 46—48 la sută, românii 17 la sută, slovacii 13 la sută, germanii 13 la sută, sârbo-croații 4 la sută, rușii 2 la sută, din populația totală a Unagriei *).

Această stare de lucruri din Ungaria de ieri ungarilor o recunosc și după războiu. Nu de mult a apărut la Zurich o carte despre viața romanțată a lui Ludovic Kossuth, revoluționarul dela 1848, de un autor german, Otto Zarek, având o prefață de scriitorul Herzeg Ferencz, președintele Ligii revizioniste maghiare și în care citim²⁾:

„Ungarn war ein Staat von Minderhaiten; die Ungarn selbst zählten weniger als die Hälfte der Einwohner in ihrem Lände.

Dar dacă din lupta lor actuală ungarilor admit principiul etnic consfințit de politica veacului în care trăim, se pune întrebarea: pe ce, adică, își întemeiază ei dreptul de a cere revizuirea hotarelor noastre? Iată ce scrie, Balogh Pál *).

1) Balogh Pál: A nápfajok Magyarországban. Bpest, 1902.

2) p. 333.

3) Op. cit., p. p. 17, 18, 21, 54.

„In fond, în decurs de o mie de ani, Ungaria nu s'a schimbat nici geograficește, nici istoricește și nici etnicește.

„Cum a putut, oare, Ungaria, cu o populație poliglotă să parcurgă o mie de ani ca stat național?

„O spune aceasta istoria, că timp de zece veacuri, un principiu călăuzitor a avut: *idea heghemoniei maghiare*. Pentru aceasta a luptat, după percepțiile acestuia a trăit națiunea maghiară, — pe aceasta a urmărit-o din epocă în epocă, potrivit împrejurărilor schimbate, — din constituție în constituție, dar întotdeauna consecvent și întotdeauna numai pe aceasta.

„Heghemonia maghiară a fost în etnica organizării semințiilor ca putere naturală, în sistemul de cetăți al regatului creștin ca autoritate suverană, în instituțiile aristocrate nobilitare ca un drept de prerogativă și se găsește și în constituția reprezentării populare.

„Intotdeauna, Ungaria a fost un stat poliglot și întotdeauna un stat maghiar, pentrucă etnica preponderență maghiară a păstrat echilibrul, conducerea ungară menținea armonia între celelalte popoare mai mici.

„Țara aceasta nu s'a schimbat esențial nici din punct de vedere istoric, pentrucă, ceea ce constituie istorie pe acest pământ de o mie de ani, subiectul a fost exclusiv și întotdeauna națiunea maghiară. Celelalte popoare nu pot revendica pe seama lor decât părți din istoria noastră, dacă au colaborat la aceasta. Gloria și jalea marelui tot nu revine decât națiunii maghiare, un titlu de justă proprietate morală“.

Iar în ce ne privește direct, autorul vieții romanțate a lui Kossuth scrie: 4).

„Transilvania, țara situată la Răsărit și Sud-Răsărit de Ungaria era locuită de un important număr de unguri, așa numiți săcui, și de vreo 200 mii de sași cari s'au așezat acolo din cele mai vechi timpuri, unde și-au întemeiat simpaticele lor orașe, bucurându-se de mari privilegii, precum și de numeroși valahi cari vorbeau românește. Dar țara ca atare era legată de țara mamă de multă vreme prin pătura superioară maghiară“. Deci argumentele ar fi:

Ungaria trebuia reîntregită pentrucă, vreme de o mie de ani ea a fost condusă de o clasă nobilă maghiară, care până la 1848, singură și exclusiv reprezenta națiunea maghiară și care, până la această epocă nu isbutise să numere mai mult de 20—30 mij de nobili. Dreptul istoric de stăpânire politică a acestei clase durând aproape o mie de ani, acesta trebuie considerat ca sfânt și indestructibil, căruia nu i se poate opune nici un alt drept mai tare, prin urmare nici realitatea etnică.

În epoca constituționalismului reprezentativ, prerogativele clasei feudale au trecut asupra poporului maghiar în totalitatea lui,

4) Otto Zarek: Kossuth, Die Liebe eines Volkes, Zürich, 1935, p. 320.

fără deosebire de clasă, singurul care avea dreptul la realizarea idealului său național, nu și asupra celorlalte naționalități din cuprinsul Ungariei. Acestea trebuiau să privească cu resemnare, cum la 1840 limba latină era scoasă din viața de stat și înlocuită cu cea maghiară, căci statul trebuia considerat maghiar, indiferent dacă o mie de ani, în viața lui administrativă și pe teritoriul lui se vorbeau alte limbi decât cea maghiară. Altfel, heghemonia maghiară nici nu ar râvni cu atâta impetuozitate și nerăbdare la refacerea granițelor istorice.

Această concepție politică particulară este atât de înrădăcinată, încât în ultima sută de ani abia cunoaștem oameni politici maghiari, cari să fi trădat o linie de gândire europeană. Pela mijlocul veacului trecut, singur contele Szechenyi a îndrăznit să-i profetească revoluționarului Kossuth, că naționalismul intolerant al maghiarilor va întări naționalismul diferitelor naționalități, cari niciodată nu se vor împăca cu impunerea exclusivă a limbii maghiare în viața de stat și culturală a țării. Dar concepția politică europeană a contelui Széchenyi a dispărut odată cu dânsul.

Vorbind despre încercările de maghiarizare cu orice preț, dar mai ales prin școală, cunoscutul istoriograf și sociolog maghiar, Szekfi Gyula scrie : ⁵⁾.

„Iluziile maghiare nu umblă singure. Ele invadează în râuri pământul unguresc, acoperind cu aripele lor naționale visătoare și izolând-o de curente de aer sănătos ale realității“.

Mai rămâne să discutăm dreptul ce ar rezulta dintr'o cultură pretinsă a fi mai avansată decât aceea a noastră, spunându-se că un popor mai cult nu poate fi supus stăpânirii unuia mai înapoiat.

Pretinsa cultură ungurească nu este întărită nici măcar de izvoare ungurești, ci dimpotrivă. De pildă, în ultima jumătate a veacului al 19-lea, 60 la sută din infractori au fost unguri neaoși, deși ca populație ei nu reprezentau decât 46—48 la sută. În timp ce infractorii de origine neaoș ungurească — ungurii din șesul Ungariei și săcuii din Ardeal, — se ocupau cu falsificarea de bani, românii și slovacii erau condamnați aproape exclusiv pentru infracțiuni politice și cari se ridicau la 6,25 la sută din totalul infracțiunilor comise. ⁶⁾.

Asemenea dovezi de cultură cam greu ar putea să ducă la schimbarea frontierelor noastre...

Jalea istorică nu revine decât națiunii maghiare, ca o justă proprietate morală.

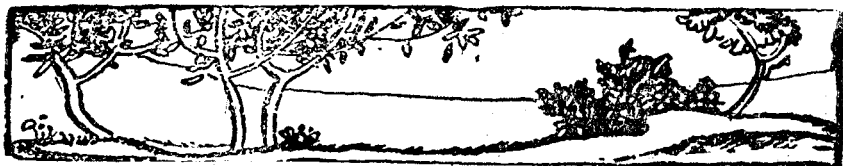
Este sentința dreaptă a Celui de sus și a Istoriei.

P. Nemoianu

5) Három Nemzedék, Egy hanyatló kor története, Bpest, 1922, p. 423.

6) Balogh Pál, op., cit., p. 1103.

Pentru istoria Ardealului

În cultura românească, filologia și istoria au avut o înțaietate necontestată. Din secolul trecut și până astăzi lucrările în aceste două domenii au fost foarte numeroase, constituind aproape exclusiv centrul preocupărilor științifice și atenția oficialității.

Interesul deosebit acordat până acum studiilor istorice și filologice au făcut pe unii să creadă că în aceste două discipline totul a fost spus și că orice stăruință în acest sens ar fi dăunătoare culturii noastre. Problemele acestei culturi trebuie să fie acum de ordin filosofic și științific propriu zis, iar istoria și filologia să fie lăsată mai laoparte ca unele care și-au îndeplinit misiunea. Părerea aceasta este curentă în anumite cercuri intelectuale și ea tinde să se acrediteze tot mai mult. Se crede astfel că filologia și istoria n'au avut decât un rol de circumstanță pe care după ce l-au îndeplinit trebuie să lase locul altor preocupări.

În realitate lucrurile stau cu totul altfel. Cei cari lansează păreri de acest fel cunosc puțin cultura românească. La noi s'a format în mentalitatea tinerei generații o dispoziție foarte ușuratică în judecarea problemelor de cultură românească. Ea nu este bine cunoscută în profunzime, în curentele cari au agitat-o și din acest motiv părerile cari se aruncă asupra ei sunt pripite. Deaceia părerea anora că filologia și istoria și-au terminat rolul, este de o superficialitate nepermisă. Studiul limbei și al trecutului românesc este departe de a fi epuizat. În fiecare problemă se aduc mereu lămuriri și sugestii noi, se descopăr documente și se deschid căi de cercetare nebănuite. Arhivele și revistele istorice sunt pline de un material însemnat și nou care schimbă multe din părerile acreditate. În filologie este acelaș lucru. Pentru multă vreme încă, aceste două domenii intelectuale vor da de lucru cercetătorilor pasionați, cari la noi depun o muncă intensă, vrednică de toată prețuirea.

O dovadă a golurilor cari trebuiesc umplute în această ordine de cercetări este între altele lipsa unei istorii a Ardealului. Este un lucru regretabil că această operă n'a fost realizată până acum deoarece ea este de o utilitate incontestabilă. Ideea curentă că Ardea-

lul a stat 1000 de ani sub Unguri este prea simplistă pentruca să mai dureze sub această formă. Problema istorică a Ardealului este de fapt mult mai complicată. D. prof. I. Lupaș a scos în evidență de multe ori realitatea istorică a Transilvaniei care n'a fost niciodată încorporată Ungariei ci a trăit ca principat independent, cu organizația și legile lui. El a avut deci o individualitate istorică bine definită și nu poate fi considerată pur și simplu ca o provincie a fostei Ungarii.

Istoria Ardealului bogată în fapte și probleme pline de interes ar fi un studiu dintre cele mai utile pentru publicul și cultura românească. În secolul trecut când problema Ardealului era actuală din punctul de vedere al luptelor naționale, istoricii ardeleni au scris istoria acestei provincii într'un mod foarte conștiincios. A. Papiu Ilarian a scris „Istoria Românilor din Dacia Sup.“ utilă pentru cunoașterea trecutului Ardealului și care ar putea fi citită și astăzi dacă n'ar avea obositoarea ortografie latinistă. De asemenea Gheorghe Barițiu a publicat „Părți alese din istoria Transilvaniei, pe două sute de ani din urmă“ scrisă cu aceiași ortografie. Aceste cărți sunt astăzi rare ca și aceia a d-lui N. Iorga „Istoria Românilor din Ardeal și Ungaria“ care nu se mai găsește nici chiar în biblioteca Academiei Române. Nu există deci în acest moment o istorie a Transilvaniei scrisă de curând, în curent cu datele necesare și pusă la îndemâna celui care ar vrea să cunoască trecutul și instituțiile acestei provincii. Studii foarte substanțiale despre istoria Ardealului au făcut d-nii prof. I. Lupaș și Silviu Dragomir dela Universitatea din Cluj dar o istorie complectă încă nu a fost scrisă. Cu siguranță însă că elevii lor, pregătiți în institutele dela Cluj în mod temeinic și în cari au publicat până acum lucrări istorice de valoare vor fi îndrumați și la alcătuirea unui studiu de sinteză în această materie.

Pe lângă lipsa unei istorii propriu zise a Ardealului, ar fi foarte utilă cercetarea problemelor sociale în istoria acestei provincii deoarece ele explică mai complect evenimentele decât multe alte cauze. O istorie a iobăgimii ardeleni — ungurești și românești, căci din punct de vedere al suferinții iobagii nu se deosebiau ca naționalitate —, un studiu al raporturilor dintre aristocrația hrăpăreață care i-a cauzat Ungariei toate nenorocirile ei și burghezia săsească, o istorie a luptelor de clasă și răscoalelor numeroase pentru pâine libertate și dreptate, ar descifra din trecutul Ardealului indicații pline de semnificație pentru ziua de azi. De asemenea o analiză a raporturilor dintre Români și Unguri făcută din punctul de vedere al velleităților imperialiste a unei națiuni incapabilă în realitate de o asemenea misiune, o analiză a situației Ungariei încremenită într'o formă socială anacronică și incapabilă să-și asimileze progresele etice și politice ale civilizației, ar releva o mulțime de înțelesuri din

conflictul istoric al celor două națiuni cari s'au despărțit în mod definitiv, ca destin istoric.

Ceeace lipsește în cea mai mare măsură cu privire la Ardeal este însă un studiu de sinteză al spiritului și individualității acestei provincii. În ultimul număr din „La Revue de Transylvanie“ care cuprinde o vastă bibliografie capitolul lucrărilor cu caracter general de filosofia culturii și istoriei este aproape inexistent. Este surprinzător că această provincie care este diferențiată prin trăsături originale de spirit și creațiune n'are fixată într'o monografie specificul ei bogat.

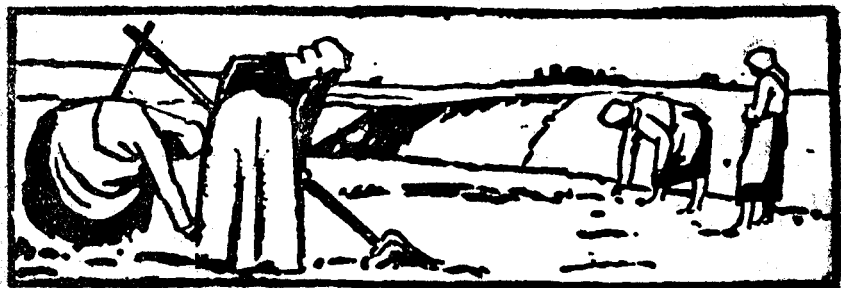
Fenomenul ardelean este o realitate originală a spiritului românesc. Există o conștiință istorică ardeleană, o etică și o literatură ardeleană cu caractere proprii, un fel de a simți viața în această parte a țării unde „orice copil iubeste libertatea“ cum spune A. Papiu Ilarian. Există un spirit ardelean manifestat în istorie în deosebi din sec. XVIII de când începe să se formeze ideea misiunii românești a Ardealului, există instituții proprii și o anumită idee asupra culturii în această provincie care deși politicește dominată a avut o independență sufletească susținută cu multă demnitate. De acest specific ardelean nu se îndoiește nimeni, dar el n'a fost formulat până acum. Nimeni nu neagă impresionanta zestre sufletească pe care a adus-o Ardealul, precum și faptul că dintre toate provinciile românești el este punctul de reazăm în problemele României Mari.

Această privire sumară într'o problemă de istorie, ne-a dat posibilitatea să constatăm câte lucruri esențiale ne lipsec și de câtă energie sufletească avem nevoie într'un domeniu pe care unii îl socotesc deplin cercetat. Înălăturând opinia ieftină că la noi s'a făcut prea multă istorie, am putea spune cu bună dreptate, că studiile istorice sunt doar la începuturile lor temeinice. Pornite pe drum bun de cele două generații de istorici pe cari le-am avut până acum, ele au nevoie de energii bogate pentru a fi desăvârșite. Sunt o mulțime de probleme nestudiate sau rău studiate cari așteaptă un tineret priceput și muncitor să se ocupe de ele.

Cineva a spus că România este o țară bîneconvântată din cauză că toate lucrurile fiind la începutul lor, tineretul are un teren deschis de activitate mai larg ca în alte țări. Constatarea este justă chiar și pentru istorie și filologie unde deși avem o tradiție de cercetări rămân însă destule chestiuni deschise.

Studul istoriei Ardealului este un vast teren pentru toți cei cari pe lângă lumina și claritatea care există cu privire la trecutul lui, înțeleg să aducă o lumină mai mare și mai deplină, deoarece știința nu-și termină niciodată misiunea ei, cu fiecare punct de vedere naște întrebarea pentru o nouă problemă de dezlegat.

Bucur Tincu

Influența lui Kant asupra filosofiei românești

Cu ocazia împlinirii a două sute de ani dela nașterea lui Immanuel Kant, d. prof. Ion Petrovici făcea constatarea aceasta că, așa cum de renașterea intelectuală a Apusului s'ar lega numele lui Platon, de renașterea noastră se leagă numele lui Kant. Profund revelatorie, această observație merită o discuție nouă, cu atât mai mult cu cât cele mai recente contribuții ale gândirii filosofice românești stau sub semnul operii lui Kant.

Este într'adevăr caracteristică împrejurarea aceasta că personalitățile cele mai de seamă ale culturii noastre stau, mai mult sau mai puțin sub semnul gândirii lui Kant și aceasta dela Gheorghe Lazăr, primul dascăl român, care preda logica și metafizica în lumina sistemului lui Kant și până la cel mai reprezentativ filosof actual, Lucian Blaga, ale cărui inegalabile cercetări din domeniul filosofiei culturii pornesc în fond dela o problematică kantiană.

Nici un alt filosof apusean nu a cunoscut la noi un cult mai fervent și un atașament mai profund ca acesta pe care gânditorii români l-au arătat față de Kant. Am putea spune chiar că toate celelalte nume ale filosofiei apusene au rămas fără aderență la spiritualitatea noastră, nerodind fructul unui sistem autentic și al unei opere filosofice originale. Simple scipiri de o clipă pe firmamentul culturii noastre, ele au indicat vag o cale pe care nici o personalitate românească originală n'a crezut că ar merita cumva să fie parcursă până la capăt. Nici Descartes, nici Nietzsche, nici Bergson, ca că nu cităm decât numele acelor filosofi a căror operă continuă să însemne în alte părți momente cruciale ale evoluției gândirii filosofice, n'au reprezentat pentru cultura noastră un stimulent veritabil, un material filosofic pe care să se poată construi cu adevărat ceva. Atracția pe care ele au exercitat-o asupra gândirii noas-

tre (dacă a existat vreo una), a fost strict momentană și n'a lăsat nici o urmă durabilă în structura spiritualității noastre.

Cum se face că, în general impermeabil față de operele filosofice apusene, sufletul românesc a aderat totuși la gândirea lui Kant? Cum se explică această misterioasă penetrație a lui Kant în cultura noastră, atunci când toate celelalte figuri filosofice străine au rămas la periferia receptivității noastre, neputând fi integrate autentic în tradiția noastră culturală? E aici o chestiune foarte dificilă de a cărei rezolvare ar depinde înțelegerea uneia din datele constitutive ale spiritualității noastre.

Căci incontestabil, preferința aceasta a filosofilor români față de Kant, cuprinde în ea o semnificație deosebită a cărei deslegare nu ne poate fi deloc indiferentă.

Ar trebui să pătrundem însă până în adâncimele sufletului românesc pentru a să putem descifra misterul acestei preferințe, care, repetăm, constituie un *datum* fundamental al gândirii noastre filosofice, începând din chiar momentul redesteptării noastre culturale.

Iată-l, așa dar, pe primul nostru dascăl, Gheorghe Lazăr, preferând în locul filosofului empirist Condillac, care se preda pe atunci la școala grecească, filosofia raționalistă cu caracter apodictic a lui Kant.

„Ochiul lui Lazăr a fost ager și inițiativa sa excelentă, observă d. prof. Petrovici care relatează aceste împrejurări, căci pentru starea noastră culturală de atunci, când eram în faza dibuelilor intelectuale, a fost mai binefăcătoare o filosofie raționalistă cu caracter apodictic, cum era — în vastele margini ale apriorismului, filosofia lui Kant, decât o filosofie empiristă ca aceea a lui Condillac, care — ca orice empirism — cuprinde germeni sceptici și colorit hipotetic („Kant și cugetarea românească“ în volumul „Din cronica filosofiei românești“).

Gestul lui Lazăr a fost într'adevăr epocal. El a trasat filosofiei românești o linie de conduită, a indicat punctul de unde trebuie pornit, scutind astfel o cultură tânără de bâjbâeli inutile și de rătăcirii penibile. Pe drumul pe care el l-a deschis au pășit de atunci, rând pe rând, cugetătorii noștri cei mai de seamă, mai întâi modest și simplu, sub forma primelor schițe și a primelor încercări, așa cum le întâlnim la acest întreg șir de învățați și dascăli ardeleni, Aug. Treboniu, Laurian, Timotei Cipariu, Simion Bărnuț, care folosea ideile kantiene în luptele pentru libertate ale românilor de peste munți (cf. Ion Petrovici: „Din cronica filosofiei românești“) pentru a trece prin genialul nostru poet, Mihail Eminescu, care în nuvela sa filosofică „Sărmanul Dionis“ expunea teoria idealității spațiului și a timpului și prin opera lui Titu Maiorescu, care, grație autorității ce-a exercitat-o în tot cursul activității sale filosofice, a

consacrat și mai mult legătura dintre Kant și filosofia românească, să ajungem în pragul timpului nostru la lucrările unui C. Rădulescu Motru, Ion Petrovici, Lucian Blaga care sunt tot atâtea reluări ale apriorismului kantian într'un spirit critic nou și într'o nouă perspectivă.

Ne aflăm în fața unui fenomen unic de continuitate filosofică, în care noii veniți pe ogorul filosofiei continuă și desăvârșesc opera înaintașilor punând astfel bazele unei adevărate tradiții spirituale, primă condiție a unui progres veritabil.

Se poate chiar ca, datorită acestui spirit de continuitate și acestei profunde înrădăcinări kantiene a filosofiei românești, să ajungem a aduce o contribuție însemnată la patrimoniul general al omenirii tocmai pe această cale și în acest domeniu.

Până într'atât opera lui Kant formează o categorie fundamentală a oricărui eșafodaj filosofic că s'a spus, pe bună dreptate, că se poate astăzi filozofa cu Kant sau împotriva lui Kant, dar fără Kant nu. Or, dacă filosofia apuseană n'a mai făcut, de aproape un secol, nici un progres veritabil, aceasta se datorește în mare parte faptului că cei mai mulți filosofi au socotit că pot filozofa *fără* Kant, ceea ce este o absurditate, căci, lipsindu-se de bazele pe care Kant le-a fixat, odată pentru totdeauna, pentru orice metafizică viitoare care ar vrea să se înfățișeze ca știință, ei au ajuns să construiască în vid.

Cu Kant se deschide o eră nouă în filosofia lumii, căci schimbarea de centru a speculațiunii filosofice pe care el a săvârșit-o e fără precedent în istorie. Arătând că am izbuti mai bine în problemele metafizice dacă am presupune „că lucrurile trebuie să se îndrepte după cunoașterea noastră și nu invers, cum se pretindea până acum, că toată cunoașterea noastră trebuie să se îndrepte după lucruri”, el a săvârșit în metafizică o răsturnare asemănătoare aceleia a lui Copernic, deschizând astfel aptitudinii speculative a spiritului umamn perspective de explorație infinite.

În aspirația sa de a desface pecețile misterului, omenirea a găsit în fine, un minnuit instrument de investigație: e filosofia kantiană. A trece orb pe lângă această filosofie, a nu porni *mai întâi* dela ea, fie chiar luând o poziție critică față de dânsa (ceea ce încă înseamnă a o implica, într'un anumit fel, în construcția filosofică respectivă), înseamnă a-ți tăia orice posibilitate de progres și a renunța la toate acele vaste perspective de gândire pe care ea le deschide.

Este ceea ce întâmplă cu o mare parte din filosofia europeană actuală, care e nulă prin chiar faptul că venind *după* Kant, dar rămânând streină de marea problematică kantiană, e mai nesemnificativă și mai goală de conținut decât nu importă oricare altă filosofie de înainte de Kant.

Dacă filosofia românească se înfățișează, prin unele din contribuțiile ei mai recente, ca o depășire considerabilă a kantianismului (ne gândim în special la orepa lui Lucian Blaga, care din acest punct de vedere ar merita o discuție deosebită), aceasta se întâmplă prin faptul — deosebit de semnificativ — că punctul de plecare al acestor lucrări a fost Kant și nu altfel, ceea ce arată că posibilitatea de a-l depăși pe Kant nu există decât acolo unde el este înțeles și cultivat.

A-l depăși pe Kant înseamnă a-l recunoaște și a-l înțelege, căci acest singur fapt, al înțelegerii, dă spiritului o libertate absolută și posibilitatea unui progres și a unor descoperiri autentice.

La capătul îndelungei tradiții kantiene a filosofiei românești se întrevăd așa dar posibilitățile unor sinteze și a unor înfăptuiri viitoare, care ar fi fost departe de atins vreodată dacă spiritul atât de clarvăzător al înaintașilor noștri n'ar fi știut să pue, inițial, la bazele tinerei culturi românești renăscânde piatra de temelie a filosofiei kantiene.

A continua această tradiție, iată care poate fi singura mândrie și singura legitimare a tuturor aceluia, dintre tinerii de azi, care vor să lucreze pe ogorul filosofiei românești. Este însăși îndemnul pe care, din aceste pagini, li-l adresăm.

Constantin Micu

Hronic

Musca și-a pus ochelarii pe nas,
Pergament curat dinnainte și-a tras
Și din pană meșterind condei,
A'nceput să scrie „Hronicul“, cap trei.
...Iară după crunt război a urmat pace
Și bună învoire între dobitoace,
Pământul dedea rod cu 'mbelșugare,
Sate și târguri înfloreau de bună-stare.
In prisacă trântorul dădăcea pe albine
Cum să așeze fagurii de miere mai bine,
Râmele se'ncolceau lângă baltă,
Rumegând câte-o idee înaltă.
Omida învăța floarea să lege,
Și cotoiu laptele să se'nchege,
In coteș vulpea învăța școală pe găini,
Porcul uda florile prin grădini,
Eretele îi scotea la joacă pe pui,
Lupul bătea mîngea cu mieii pe grui.
Și'n zilele acelea cu noroc
Cârțița'i ridicase frumuseței mitoc,
In care cucuveaua trofașe cânta,
Și pupăza chimvalul avânta,
Iar depe amvon, ca Zlataust, huhurezu,
Ii predica legei celei nouă crezu.
Fost-au dascăl pedepsit în lătinie,
Care'ndemna bidigăniile să scrie,
Pe cei ce'l măreau îi ridica pe scări
Și se desfăta, când auzea măscări.
De seminția lui era sburător liliac,
Dar avea burtă și gușe ca un brotac,
Și, după pilda vechiului Cacavela,
Școală își făcuse ca acela,
Ispitea scripturile de muiere
Și-l plizmuia pe mascur pentru putere.
Avut-au ucenici destoinici și școlari,
Lichernițe, ploșnițe, scorpui și țântari,
H aduna la lucru după, clasuri
Și le drămăluia talent și glasuri,
Cântărea priceasnă și condac,
Băzăit de molie sau gândac,
Și ștergându-i la ochi de urdori,

Ți trecea la carte între nemuritori.
Și astfel într'al frumuseței calendar
Nu mai fu însemnat fluerul de păcurar,
Și a dat afară cu silă și năiu,
Că pe semne prinsese dela ciocârlie graiu.
Să fi văzut goană după izvoade,
Cum cântăreau ale mormolocilor coade,
Și cu câtă însuflețită ardoare,
Cântau a hoiturilor duhoare.
Meșterul întinerea de bucurie,
Gustând aroma din noua poezie,
Iar câni de armonie turbară,
De a fost multă zavistie în țară..
Fost-au grămătic, numele lui Pisani,
Carele, văzând isprăva strălucitelor jigani,
Și-a tras mustața cărunță pe oală,
Și-a zis: Asta e a zilelor noastre școală?
Aici să mănuiim săpunul și gârbaciul,
Măcar că preget, dar o să fac eu pe vrăciul.
Și începu cu mătăhuzu, bătrânește,
Unde ajunge șfichiul carnea nu mai crește,
Cad scările ca mâncate de cari,
Se prăbușesc în noroi meșterii cei mari..
Au fost atunci hărmălae de guri,
Prin dughenile de vechituri,
Se înfoiau coropișnițele prin gunoaie
Și începu lipitoarea să se îndoaie.
Păduchii par'că-i ajunsese leșia,
Strigau de se cutremura scăfârliă,
Săreau viermii și paianjenii suri;
— Pe ruginitul ăsta să nu-l înjuri?
Și, scărpinând un tăun după ureche,
Boscorodea în stihuri nevolnica streche..
Aicea musca s'a îngrozit
Și povestirea faptelor a contenit,
Dar hronicul nu s'a încheiat,
Și-o să'l urmeze de unde l-a lăsat,
Cum sună de aici înainte
O să spună într'o samă de cuvinte,
Că grozavul ceas acum încercându-l,
Hronicarului i se oprește gândul...

Lerui-La

Spre asanarea socială

S'ar putea citi în unele manifestări ale opiniei publice din România setea după o viață socială cu nivelul moral mai înalt, cu o structură organică mai sănătoasă.

Orice schimbări cari făgăduesc o mai bună așezare în această privință sunt primite bucuros de masele populare. În ultimul timp, de altfel, s'au văzut dese asemenea semne de speranță într'o orânduire politică mai aproape de nevoile societății românești.

Orice bună făgăduință a oficialității face ca cetățeanul să respire mai voios, mai ușurat. Orice bună inițiativă particulară aprinde nădejile și trage după ea masele cu o putere magică.

Așa a tot trăit românul de la războiu încoace, din speranță în speranță, din iluzie în iluzie și dintr'o amăgire într'alta. Oamenii politici și guvernele au tot experimentat programe și metode au tot aplicat doctrine și sisteme. până când, însfârșit, s'a ales și bietul cetățean cu ceva: cu experiența. Cam scump plătit cursul acesta de educația politică și cetățenească, dar ce-i drept merită, fiindcă a fost și cam lung. Azi, orice muritor din hotarele țării este în felul lui și un meșter în treburile publice; — în teasta fiecăreia din aceste celule sociale stă orânduită o cât de mică bibliotecă de drept public, o cât de schematică idee de guvernare și mai ales în inima fiecăru'a dintre cetățeni fierbe dorința de a juca un cât de mărunț rol politic. Oare în cafenelele bucureștene nu întâlnim atâția eroi ai vieții noastre publice, cari între o strategică privire pe câmpul verde al mesei de biliard și efectul unei lovituri de tac aruncă printre rotogoalele fumului și o axiomă politică? Cine ar îndrăzni să-i privească cu compătimire? Cine s'ar încumeta să le reflecteze tot ridicolul sau desgustul pe care-l răspândesc? Cine, mai ales și-ar îngădui să-i scuture putințel și să-i aducă la realitate când s'a văzut că nu sunt rare cazurile în cari asemenea gumoaie d'n pleava societății au fost ridicate de cineștie ce vânt al norocului și slobozite drept pe un scaun ministerial? Proaspăta excelență înaltă și consacra astfel cafeneaua la rangul de academie de înalte științe poli-

tice. De ce n'ar dori și omul depe stradă să devină ceva? Așa fiind, desigur cel ce jinduește după un rost public bate la ușa cafenelei, fiindcă acolo se creiază multe din marile și trainicile prietenii politice: acolo se știe mai bine și mai felurit ce s'a făcut or ce se va face în lumea de sus, acolo se pun la cale micile și marile afaceri și tot acolo se leagă și se desleagă, cu grave aere doctorale, cu iscusite și sfredelitoare priviri în misteriosul viitor, caleidoscopul formațiunilor politice cari vor fericii țara. Acolo nimeni nu te întreabă ce profesie ai, iar revendicările la treapta politică pe care o râvnești le întemezi pe numărul de ore zilnice închinat palavragelilor. Nimeni nu mai caută în individ frământarea sufletului și a minții pentru mai bine, aproape nimeni nu se mai întreabă câtă vreme îți petreci în bibliotecă formându-ți mintea la lumina cărții și câtă disciplină a-sează în viața ta lupta aspră pe câmpul de onoare al profesiei.

* * *

Va fi greu și va fi lung drumul ajungerii la însănătoșirea moravurilor publice de la noi. Toxinele politicianismului, nu vor fi neutralizate atât de ușor, chiar dacă se operează direct în cauzele cangrenei sociale. Este drept, acțiunea se orientează și asupra cauzelor mai intime prin unele inițiative îndreptate spre formarea unei educații individuale. Dar opinia publică pare mai cucerită de senzaționalul oferit de reformele politice de cât de unele îndrumări ce tind la o temeinică așezare socială. Este și firesc. Bolnavul încearcă desigur dorința însănătoșirii, voința însă nu-l ajută să învingă fiindcă este absentă, iar simpla dorință nu-i poate substitui efectele. Este deci necesar ajutorul medicamentului amar, adesea se impune chiar intervenția bisturiului. Societatea românească este suferindă iar reformele de acum prețuesc exact atât cât prețuește internarea bolnavului într'un spital în care doctorul este mereu prezent, în care se respectă regulile higienii și în care la nevoie intervenția se face fără zăbavă.

Ce te faci însă dacă suferindul refuză medicamentul? Il constrângi să-l ia. Societatea și indivizii trebuiesc constrânși să trăiască cum este bine pentru colectivitate și pentru ei înșiși, fiindcă așa este bine dar mai ales fiindcă așa *trebuie*.

Dar dacă sunt norme de viață publică și socială pentru toți, mai sunt și asemenea reguli de aplicat indivizilor, fiecăruia aceeași sau alta, dupăcum abaterea este colectivă sau individuală.

Reguli juridice avem destule, deasemeni ele sunt prevăzute și cu destulă putere coercitivă. Dar nu tot atât se poate spune și despre regulile de morală socială și individuală. Aci trebuie să se opereze energic și adânc, fiindcă acestea sunt temelia așezărilor juridice. Temelia aceasta este putredă la noi. S'a zidit frumos, superb

chiar, un monument juridic pe un schelet moral de paiantă putredă. Pornind de la societatea „bună“, și coborând până la cel din urmă cetățean aflăm permanența deficienței morale. Sus, concepția de viață individuală și de conducere a altora se strânge adesea în jurul ideii de inavuțire fără cauză dreaptă și de înstărire prin deprinderi delictuoase. Jos idealul fiecăruia aproape este un trai mai ușor, fără muncă și fără destule merite. Adesea ori omul politic care înfățișează cetățeanului alegător ispititoare puncte de program, se simte mai în siguranță făgăduind cadrelor care-l ajută onoruri și beneficii concrete, de cât oferind perspectiva unei activități de folos general.

Adesea alegătorul se simte mai ispitit de asemenea foloase personale de cât legat de fericirea ce ar aduce-o înfăptuiri de interes public. Iată o chestiune de morală politică pe care până acum de curând nimeni nu s'a ostenit să o rezolve. Din această lipsă s'au născut atâtea hibride organizații politice, atâtea partide, cari reprezintă mai mult interesele asociațiilor de cât concepții politico-sociale. Am dori să vedem sfârșitul lor și inaugurarea unei activități sprijinită pe muncă și pe utilitate publică. Strămoșii noștri romani, pe cari îi invocăm în momentele festive dar ale căror virtuți s'au vestejit în noi, aveau mai ascuțit sentimentul de corectitudine și pudoare politică. Candidatul la înalte demnități aducea pe teren, în fața cetățenilor cărora le solicita sprijinul, semnul material al tinerii unei făgădueli. Depozita acolo unde era nevoie piatra pentru ridicarea edificiului sau pentru construirea drumului, iar când făgăduia reforme juridico-sociale venea cu garanția unui trecut de luptă și răspundea, în viitor pentru minciună sau pentru greșeli—cari de altfel sunt inerente bieteii ființe omenesti—cu existența lui morală, plătea adesea chiar cu viața. În societatea noastră nu s'au pomenit asemenea garanții. Ceva mai mult: masele au fost târâte în supralicitarea de minciuni a exponenților unei false democrații. Nu trebuie să ne mirăm că ne-am procopsit cu felurite înjghebări de oameni lipsiți de însușiri conducătoare, că în anticamerele cabinetelor ministeriale au fost samsarii, că funcțiunile și demnitățile publice erau zărăfii în care se schimba jupânul dar rămânea teigheaua, că toate legile ieșeau schiloade pentruca și dreptatea născută din ele să fie infirmă.

Regimul acesta a dăinuit prea mult ca să nu-și fi lăsat pecetia pretutindeni. Dezastrul efectelor lui îl vedem peste tot: în deformarea conștiinței individuale, în conduita profesională, în viața de familie, în opera de educație a tineretului, unde, să o spunem în treacăt, mentorii și preceptorii au trebuit să fie chemați la datorie și aduși la realitate de inițiativa regală. Este deci nevoie de statuarea unor măsuri care să redea regulilor de morală puterea de însănătoșire socială.

C. Fundo

Acum 64 de ani

Lupta scriitorilor români împotriva calomniei organizate de streini nu este astăzi decât continuarea vitejeștei atitudini a înaintașilor, cari au știut să creadă și au știut să răspundă cu demnitate la atacurile celor ce ne-au voit ștergerea de pe fața pământului.

În scrisul bătrânilor noștri găsim pagini de o impunătoare bărbăție, pagini vrednice de admirat cu atât mai mult, cu cât ele sunt scrise și publicate în pământul cotropit pe atunci al Transilvaniei, în 1874.

Dăm în cele ce urmează articolul poetului Ion Al. Lapădatu publicat în „Orientul Latin” de la Brașov, sub titlul Calomniatorii națiunei române:

Nu cunoștem în tot orientul Europei, ba putem zice Europa întreagă, un alt popor, care să aibă inimici mai mulți și mai înverșunați, mai răi și mai puțin generoși de cât poporul român.

În decursul atâtor secole de suferință, națiunea noastră n'a întâlnit un singur moment neturburat și neamărât din partea inamicilor ei celor din afară și celor din lăuntru.

Cu un cuvânt: dela descălecarea lor în Dacia și până astăzi Românii n'au văzut zi bună, căci feluritele atacuri ale inamicilor nici odată nu-i mai lăseau să răsuflă.

Și de unde atâția inimici, atâtea atacuri și pe față și pe sub ascuns?

Ne aducem aminte de niște versuri ale unui poet italian, în care se acuza Italia, că ea însăși ar fi cauza umilinței și suferințelor ce au îndurat fiii ei dela străini. Frumusețea Italiei și avuțiile ei au făcut să tăbărească peste Alpi atâtea armate cuceritoare și oprimate.

Tot așa trebuie să zicem și noi despre patria Românilui, adică despre Dacia. Aceasta, ca și sora ei dela apus, n'a putut să nu întărate, prin frumusețile și avuțiile ei, simțul de lăcomie și sălbatecul instinct de cucerire și domnie a vecinilor și conlocuitorilor noștri de alte limbi.

Iar pe de altă parte, înalta origine a națiunei române, însușirile

ei cele nobile, generositatea și bărbăția ei au fost întotdeauna un obiect de invidie și de ură pentru neamurile străine, rolul și misiunea ce sunt destinate poporului român în orientul Europei, au fost și sunt încă pentru străini un puternic îndemn de a șterge acest popor de pe fața pământului.

La orice pagină deschidem istoria noastră, la orice epocă din trecutul nostru ne oprim privirile, nu dăm decât peste planuri infernale, peste intrigi diplomatice și peste invaziuni, care toate tindeau într'acolo, ca să nimicească, să șteargă neamul Românilor, răpindu-i independența, libertatea, limba și însuși pământul moștenit dela străbuni.

Dar nu numai prin purtarea armelor și prin despotismul legilor s'au nevoit și se nevoesc inimizii a ne răpune, ci ei au căutat și caută a ne strica, și cu gura și cu condeiul. De câteori vecinii și conlocuitorii noștri nu ne puteau supune nici cu sila, nici cu binele, de câteori în loc de a ne învinge erau învinși de noi, de câteori în fine, planurile lor ucigașe erau spulberate prin bărbăția noastră, dâșii recurgeau, precum o fac și astăzi, la arma neputinței, adică la minciună și calomie.

Dintre toți eternii, *nici unii, necum să întrecă, pe departe nu ajung cu Jidovii, când e vorba de-a înegri pe Români*. Poporul jidovesc se crede că tot mai e poporul lui Iehova, poporul ales: ei aspiră încă la un imperiu jidovesc, visează încă de un templu, cum era cel din Ierusalim. Numai una nu le prea vine Jidovilor la socoteală: ei nu-și mai bat capul să recucerească vechea lor Palestină, ci ar mai preferi să-și afle în Europa o *Palestină nouă*. *Ce fără le surăde mai mult și mai drăgălaș în favoarea acestei idei decât România, unde Jidovii trăesc ca într'un colț de rai?*

Alianța jidovească *nu dispune de armate spre a cuceri cu forța pământul românesc; are însă un regiment de ziařiști, cari au întreprins a discredita pe Români, ca să-i lipsească de sprijinul Europei; un regiment de ziařiști, cari prostitulază presa și-o pătează cu minciuni, calomni, intrigi și injurii*. Anevoie se va găsi în Europa vre-un Jidov cu oareșicare influență ce nu ar fi încărcat poporul român de ocară și nu ar căuta să-l expună disprețului lumii civilizate. Cine se sparge mai mult decât Jidovii strigând despre Români, că sunt barbari, netoleranți, decăzuți, oameni de nimica, neghiobi, stupizi, copleșiți de vieții și lipsiți de orice însușiri nobile? *Cu un cuvânt întreaga presă jidovească este o mașină de luptă în contra României!*

După cele expuse până aci, nu trebuie să ne mai mirăm, dacă vedem pe unii călători străini scriind despre noi într'un mod, care e de natură a revolta și pe cei mai cu sânge rece dintre Români. Învățații străini, cari călătoresc prin țările noastre cu scop de a studia oamenii și datinile, totdeauna se ajută cu inimizii noștri, ca să

se poată informa bine și cu temeiu despre noi și despre ale noastre. Astfel bieții literați-călători, fără să știe, de cele mai multe ori umplu pagini întregi cu calomnii la adresa Românilor; și fiindcă mulți dintre dânsii sunt oameni cu renume în Europa, așa și cărțile lor se privesc ca un oracol, la care aleargă cei creduli ca să afle adevărul.

Noi stăm nepăsători și nici capul nu ne îltore de răul ce ni-l fac gurile rele, limbile bârfitoare, condeele simbriașe. Arare-ori ne simțim îndemnați a desminti pe cineva; mai preferim a înghiți la noduri, a ne auzi ocara, decât să sărim întru apărarea adevărului, pentru a pune la loc onoarea noastră cea pe toată ziua înșultată, atacată și compromisă. Ba ce e mai mult: unii dintre noi sunt atât de orbiți, încât nu se știu de-a trage din calomniile inamicilor argumente, cari să-i îndreptățesc a se numi și pe sine și pe conaționali lor ticăloși.

Noi ne arătăm buni, pașnici; zicem întru bunătatea inimii noastre: Românul e generos; nu răsplătește răul cu rău, întoarce pâine celui ce îi aruncă platră, dă ospitalitate chiar și aceluia, despre care prea bine știe, că-i vor plăti cu injurii.

Da, Românul e generos—aceasta stă. Ci să distingem bine până unde ajunge marginele generosității. Generos e cineva atunci când nu face altuia răul ce i se face de altul; dar nu mai e și atunci generos, când nu se nevoește a paraliza efectele răului. Înțelegem foarte bine, ca noi Românii să nu calomniem pe vecinii și conlocuitorii noștri, ca să nu ne luăm refugiul la arma neputinții și a lasității. Dar nu ne intră nici de cum în cap, cum o națiune să rabde ceea ce nu mai e de răbdat, să primească pe fiecare zi mânușa cutezătorului și să n'aibă inima a o ridica.

Să n'aibă inimă?... Să nu zicem aceasta și pentru cei ce vor veni după noi, ci să ne-o rezervăm nouă ca un monument de rușine față de generațiunile viitoare. Caracteristica zicală a Românului „ține minte“ n'a încetat de a spune un adevăr, care nici odată nu s'a dat de minciună. Această zicală e un testament ce ni l-au lăsat nouă părinții noștri și pe care noi, după cum se vede, nu-l știm executat. Dar el va rămâne și după noi și vor veni alții ca să-l cunosacă.

Atunci, când toată neghina se va stârpi dintre Români: atunci, când nepăsarea și servilismul vor înceta de-a mai înăbuși vocea conștiinței naționale; atunci, în fine, când la noi „mărul nu va mai fi putred“: o voce unațimă se va ridica de pe câmpiile Daciei, ca să înfrunte pe calomniatori și să le astupe gurile.

Aceasta o sperăm, o credem și cu aceasta ne consolăm pentru moment.

Nu, calomniatorii națiunii române să nu uite nici un moment, că ei sunt aceia, cari au să culeagă mai curând sau mai târziu amarele fructe ale proverbului citat.

Imperialismul sovietic în ofensivă

La 23 Februarie s'au împlinit două decenii dela înființarea armatei roșii.

Presă sovietică relatează amplu despre comemorarea acestui eveniment „cruc'al”.

Din aceste relatări se desprinde deosebita importanță pe care o are armata roșie, ca instrument al imperialismului sovietic în acțiunea politică bolșevică mond'ală.

Rolul activ al armatei roșii în războaiele din Spania și China, desfășurat în cadrul revoluției comuniste mondiale, a relevat, cu prisosință, misiunea care dela început i s'a dat.

„Armata voluntarilor”, alcătuită în Februarie 1918 și recrutată din rândurile vechilor teroriști și aderenți ai regimului ce urma să se institue, s'a transformat cu timpul într'un puternic instrument de luptă, în vederea atingerii unor țeluri bine cunoscute, a cărui primejdie pentru întreaga cultură universală a devenit tot mai evidentă.

Armata roșie a ajuns astfel să numere două milioane de soldați activi și peste 12 milioane de rezerviști.

Întreținerea, precum și înzestrarea ei cu armament și munițiuni consumă aproape 40 la sută din bugetul U. R. S. S.-ului.

Cu 6000 de tancuri, Rusia se plasează — în eventualitatea unui război — în fruntea celor mai bine pregătite state ale lumii.

Numărul avioanelor de luptă rusești se ridică la circa 10.000.

În ce privește materialul de război, enorm, pe care U. R. S. S. îl deține și caracterul agresiv al armatei aeriene, cercurile oficiale bolșevice declară: „Bombele grele, într'o dispută a forțelor aeriene, sunt un important mijloc de atac, care trebuie utilizat nu numai în acțiunea pe etape împotriva oștirii inamice, ci și ca un prețios factor în influența morală și politică, exercitată asupra populației și regimului adversarului, prin sdruncinarea centrelor sale politice și economice”.

„Noul război va cuprinde negreșit și revoluția!” a anunțat Stalin la congresul comunist al Sovietelor din 1934.

Prin această declarație, dictatorul roșu a exprimat succint ceea ce tratează pe larg cărțile didactice destinate armatei roșii, și operele Internaționalei comuniste: „Război și revoluție sunt două forme integrante ale ofensivei bolșevice asupra lumii ne-comuniste”.

Soldatul roșu ia ca o sacră datorie a sa de-a lupta din toate puterile, până la supremul sacrificiu al vieții sale, pentru cauza revoluției mondiale.

„Suntem pregătiți de războiu!” — a declarat în mod categoric Vorosilov, comisarul de război al Sovietelor, asigurând că armata roșie se va dovedi a fi „cea mai bine organizată și înzestrată din toate oștirile din lume”.

În cursul celor 20 de ani de existență, armata roșie a prezentat suficiente dovezi că este hotărâtă să ducă la îndeplinire, cu orice preț, menirea-i impusă de planurile ofensive bolșevice.

Un elocvent exemplu, care ilustrează acțiunea pentru expansiunea imperialismului sovietic, ni-l oferă cazul subjugării Georgiei.

La 26 Mai 1918 a fost proclamată independența Georgiei.

Moscova i-a recunoscut independența la 7 Mai 1920, angajându-se solemn de a se abține dela orice amestec în treburile ei interne.

La 27 Mai 1921 puterile Antantei i-au recunoscut și ele „de jure” neatârnrarea, punând problema înregistrării ei în discuția Ligii Națiunilor.

Exact 2 săptămâni mai târziu, trupele bolșevice au năvălit în Georgia, fără nici o prealabilă declarație de războiu.

La 25 Februarie 1921 căzu Tiflisul și Georgia încetă astfel de-a mai fi stat independent.

În toamna anului 1922, Georgia a fost apoi transformată de Moscova într-o republică sovietică.

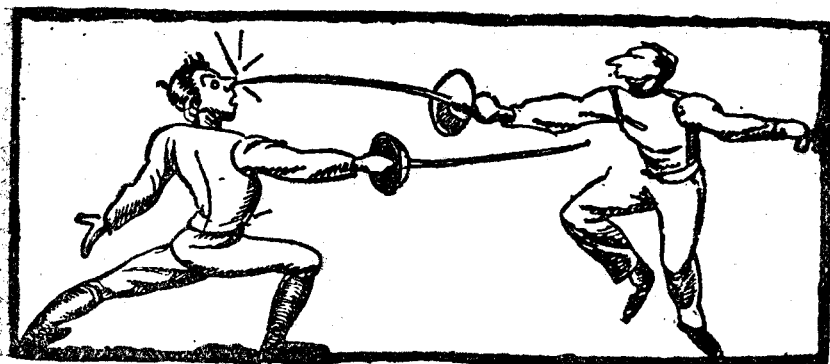
Năvala armatelor sovietice în Polonia, în anul 1920, a fost cea mai revelatoare încercare a „luptei revoluționare, cu scopul de-a provoca începutul răsmeriței în Apus”.

În continuarea acestei acțiuni, Moscova intenționase pe acea vreme să cutopească tânărul stat polonez, pentru ca prin colabnrarea conducătorilor revoltei roșii de pe atunci din Germania să înfăptuiască revoluția mondială.

Ce a urmat, se știe.

Că totuși nu s'a dat pe urmă învinsă o dovedesc sângeroasele evenimente din Spania și China.

G. Crăciunel

Pericolul sectelor

În viața Statului nostru s'au petrecut, în cele două decenii după războiu, multe anomalii, cari i-au stânjenit bunul mers și puțința reală de consolidare. Printre aceste anomalii trebuie să înserăm pe aceea a ivirii unei pusderii de secte religioase, pe întreg teritoriul țării și, în special, la granițele de Nord și Vest. Unele din secte manifestă, prin cultul, doctrina și acțiunea lor, tendințe absolut potrivnice comandamentelor naționale și credințelor noastre strămoșești. Nu arareori au fost semnalate în presa autohtonă divagații de ale sectarilor, fără ca să se ia măsuri radicale împotriva lor, anihilându-le puterea de acțiune negativă. În orice caz, măsurile luate din partea autorității de Stat au fost simple paleative, încât astăzi, când se caută cu atâta înfrigurare vindecarea raciei care ne-a măcinat puterile sufletești, fără a lăsa vreo operă de seamă, nu putem să ne menționăm și această chestiune a sectelor, ce nu conțin decât primejdia evoluția și întărirea nației românești.

Libertatea de conștiință și de gândire, garantate de Constituție, au fost adeseori folosite de sectanți în chip opus intereselor noastre naționale și etice. Din cauza indiferentismului religios al multora din foștii cârmuitori ai țării, nu numai că nu s'au opus opreliști manifestărilor dezastruoase ale acestora, dar au fost chiar încurajate.

È adevărat că, în vechea Constituție — ca și în cea actuală — se spune: *Statul garantează tuturor cultelor o deplină libertate și protecțiune, întrucât exercițiul lor nu aduce atingere ordinii publice, bunelor moravuri și siguranței Statului*. Totuși nu s'a ținut seama de spiritul adevărat al textului din Constituție, în această

privință. Căci s'au văzut destule cazuri când și ordinea publică și bunele moravuri și, până la un punct, chiar siguranța Statului au fost atinse prin exercițiul sectanților. Sunt proaspete în mintea tuturor acțiunea de dezordine publică ale *stiliștilor*, sau acțiunea imorală a *inochențiștilor*, ori cea subminatorie a *advențiștilor reformiști*, cari se opun serviciului militar.

Primejdiile pe cari le reprezintă sectele în general, în afară de abaterile de cult sunt de ordin național și social. În primul rând, cei mai mulți dintre conducătorii sectari sunt sprijiniți materialmente de peste hotare. Deci sunt de cele mai multe ori, instrumente oarbe în mâna dușmanilor noștri. Adepții lor sunt recrutați în deosebi pe la periferia țării, rupându-i din mare comunitate a credincioșilor ortodocși și sdruncinând puterea de cohesiune a elementului creator de Stat. Se săvârșește astfel o operă de destrămare a credinței strămoșești și implicit a forței naționale.

În al doilea rând se seamănă discordie între fiii băștinașilor. Incât în loc de pace și bunăînvoire pe care o reclamă, ca prim comandament, religia creștină, avem zănzăni, învrăjbi și uneori agresiuni. În orice caz, sectele întrețin un ferment de dezordine socială. Se cunosc destule cazuri de manifestări sectare dezordonate sau potrivnice autorităților publice. Primejdia lor însă, sub acest raport, este mult mai mare prin ceea ce ascunde, decât prin ceea ce manifestă la lumina zilei.

În al treilea rând, contravin — în unele cazuri — bunelor moravuri prin acțiuni excentrice, cum e cazul cu *pentecostarii* și *inochențiștii*. Sub pretext că sunt stăpâniți de Duhul Sfânt, se dedau la fapte ce nu cadrează cu demnitatea omenească. Delirul, în care culminează terapeutică lor spirituală, iese din cadrul legilor normale. Iar misticismul vag în care se complac este deadreptul opus credinței adevărate și mântuitoare a creștinismului genuin. Pe scurt, sunt lipsiți de un criteriu înalt și moral în manifestările lor religioase.

În al patrulea rând, se găsesc în antiteză unele din secte cu siguranța Statului, atunci când se opun jurământului, când militează ideea nesupunerii serviciului militar, când propagă aversiune pentru războiu, când subminează principiul autorității. Dacă sub regimul politic democrat spiritul de toleranță a cârmuitorilor a mers până la o complicitate cu acțiunile sectare de dezagregare, socotim că odată cu noul regim de guvernare ce s'a înscăunat în viața publică va trebui să se pună capăt în interesul țării, acestor manifestări religioase bolnăvicioase.

Vremurile aspre prin cari trecem impun stăruitor strângerea laolaltă a tuturor forțelor națiunii, și nu dispararea lor. Ele implică o întărire a credinței strămoșești, reprezentată prin Biserica dominantă, și nu slăbirea ei prin acțiunile sectare. Ele cer curmarea

agitațiunilor de orice natură și, deci, și religioase, cari slăbesc mecanismul vieții noastre de Stat. Intr'un cuvânt, ele reclamnă o aplicare strictă a textului din Constituție, în care se prevede libertatea cultelor, neadmițându-se, sub nici un cuvânt, vreo atingere a ordinii publice, a bunelor moravuri sau a siguranței Statului.

Se înțelege, firește, că pentru aceasta se impune o strânsă colaborare între autoritatea bisericească și cea laică. Biserica să-și intensifice acțiunea misionară, devenind o forță cât mai activă și mai militantă a credințelor mântuitoare. Ea trebuie să fie plină de chemarea apostolică, care i-a încoronat atâtea biruinți, timp de 19 veacuri. Duhul înouitor al vremii trebuie să-l desemneze, mai întâi, instituția sacră. Statul, la rândul său, trebuie să sprijine, fără nici o precupețire, străduințele bisericești strămoșești și paralel cu aceasta să curme orice acțiune sectară, dovedită periculoasă marilor comandamente morale și naționale. Căci nu trebuie să uităm ce a însemnat pentru acest neam, biserica lui în tot trecutul istoriei, și mai ales, cât îi datorează religiei dominante, închegarea și consolidarea a întregii noastre osături de Stat.

I. L. Gorgan

I n s e m n ă r i

GABRIELLE D'ANNUNZIO. —

După o viață trăită în veșnică primejdie după etica nietzscheiană, Gabrielle D'Annunzio s'a stins din viață la vârstă înaintată.

Suflet de erou în tot ce a scris și a realizat, D'Annunzio a fost interpretul unui mare destin de care nu s'a lăsat copleșit, ci l-a dus până la capăt cu pasiune și elan de legendă.

Viața lui s'a împlinit ca o epopee măreață încoronată de tot ce a așteptat dela ea, realizând o armonie de artă, între gând și faptă, între vis și realitate. Plin de glorie personală printr'o poezie patetică animatoare de energii, omagiat de patria căreia pe lângă un dinamism spiritual de neprețuit, i-a redat și o cetate istorică — printr'un act de curaj latin — Gabrielle D'Annunzio este una dintre cele mai reliefate personalități ale epocii noastre.

El a dat eroismului o expresie clasică în care impulsuri atavice de legendă romană se impuneau cu finețea artistică a geniului ita-

lian. La începutul mișcării fasciste, D'Annunzio a fost simbolul vieții eroice pe seama unei generații care astăzi și-a însușit stilul exterior al acestui cuceritor.

Personalitatea lui Gabrielle D'Annunzio va rămâne un model din acea aleasă umanitate care concepe viața nu mai ca o condiție spre o ascensiune mai nobilă și mai curată. Disprețuind o comoditate facilă și delicia fanteziei sterpe, D'Annunzio a fost un om întreg de clasică arhitectură latină, a cărei viață a fost tot atât de bogată în creații de artă cât și în luptă efectivă pentru patrie.

De ziua sfârșitului său îl urmează pe căile veșnicei, admirația și recunoștința umanității pe care prin eroismul său a ridicat-o în prestigiu în fața propriilor ei ochi.

IMPERIUL ITALIAN. — România conform deciziunilor luate la Ankara de Înțelegerea Balcanică, va trimite ministrul ei la Ro-

ma, pe lângă M. S. Regele Italiei și împărat al Etiopiei.

Realitățile așa dar au biruit și suntem primii cari ne bucurăm de aceasta, după cum am fost primii cari am arătat că sancțiunile nu-și vor atinge scopul și că nu trebuie să participăm la ele.

Principiul securității colective care a falimentat chiar și Anglia e scos din circulație odată cu hotărârea dela Londra de a se începe tratative cu Italia, dar soarta lui era pecetluită odată cu declararea imperiului italian, care e de mult o realitate.

Cu un ochi ne bucurăm că s'a revenit astfel la normal și prin deciziunea dela Ankara, dar cu celălalt ne întristăm că punctul nostru vechi de vedere n'a triumfat mai demult.

Am fost acuzați de democrație că nu apărăm interesele țării atunci când ne-am ridicat împotriva sancțiunilor, dar modestia noastră oricât de mare ar fi nu ne poate împiedica, în limitele posibile ale împrejurărilor actuale, să găsim în hotărârea dela Ankara satisfacția pe care o avem că teza noastră veche a fost cea bună și că spiritul realist care ne-a condus totdeauna, biruite împotriva construcțiilor fragile, ridicate împotriva noastră.

De cât niciodată, mai bine mai târziu.

Satisfacția aceasta a noastră de altfel nu-i nici prima — și suntem siguri, și viitorul o va confirma — nu-i nici ultima.

MOARTEA LUI ȘINCAI. — În cadrele conferințelor organizate de secțiunile științifice și literare ale Astrei din Cluj d. dr. E. Dăianu, a ținut o interesantă conferință despre moartea lui Șincai.

Conferențiarul a expus în linii mari, viața atât de zbuciumată, a nemuritorului cronicar. Descendent

dintr'o familie nobilitară din țara Oltului născut pe câmpia Ardealului în comuna ce-i poartă azi numele, unde tatăl său era preot, studiază la Târgu-Mureș, Cluj și Bistrița, ca elev eminent. La 1774, în vârstă de 19 ani, merge la Blaj, se călugărește, face profesorat un an, apoi e trimis la Roma unde studiază până la 1778, când vine la Viena și studiază pedagogia, la îndemnul împăratului Iosif II. Din 1780—1792 e directorul școlilor românești din Ardeal, în care timp organizează și deschide 300 școli. El scrie și toate manualele necesare acestor școli, dela catehism până la istorie și geografie.

Această activitate de 12 ani merită să fie cercetată mai de aproape, pentru a se vedea cât suflet a pus Șincai în această muncă.

Dela moartea lui Iosif al II-lea începe tragedia lui Șincai. Eșit din călugărie, ajuns în conflict cu forurile din Blaj. Șincai trăiește la Oradea, la episcopii Darbant și Vulcan, apoi la familia contelui Vas de origină românească și la copiii aceștia, ai căror percepțor a fost, în Țaga și în Singa, în Cehoslovacia de azi. Dela 1813 Șincai drumețul dispăre. Vreme de 50 ani, până la 1866, nimeni nu știe unde a murit și unde e înmormântat. Preoții cari studiau în Budapesta prin mijlocirea colegilor lor din nordul Ungariei, au început a face cercetări. Așa a fost aflat actul lui de deces introdus în matricla parohiei din Singa, la data de 1816. Extrasul matricular s'a dat publicității în „Concordia”.

În Sălaj s'a născut o legendă în legătură cu moartea lui Șincai. Un preot bătrân ar fi venit drumeț în comuna Bobota ar fi băut apă dintr'o fântână, și a murit îndată, fiind înmormântat lângă biserica din Bobota. După legendă acest drumeț ar fi fost Șincai, care avea o soră în Bobota.

Părintele Dăianu arată că trebuie să fie o confuzie cu Bărnauț, a cărui moarte așa s'a petrecut în comuna Bocșa. Într'o monografie a Sălajului, în cărțile de școală de aici, Bobota era dată ca locul morții lui Șincai. S'a intenționat chiar, să i se ridice, în zilele noastre, un monument la Bobota. Dar adevărul istoric rămâne acesta: Șincai a murit și a fost îngropat la Singa în Cehoslovacia de azi, de unde pietatea națiunii va trebui să-i aducă osemintele în patrie.

IAR REGIMUL PRESEI. — Nu cunoaștem regimul viitor al presei. Am promis că vom reveni asupra problemei ziarului românesc și a profesiei de gazetar. Intre timp sindicatul ziaristilor din București a luat, împreună cu comisia specială aleasă de adunarea generală, hotărârea de-a considera suspendați din calitate de membri pe evreii din această organizație, cari sunt cu cetățenia revizuibilă în conformitate cu decretul regal. Nu e operantă această hotărâre, dar ea este de un efect moral foarte mare. Sindicatul ziaristilor din București — care și altfel, avea autoritatea lui recunoscută — și-a văzut prestigiul sporit în urma suspendării gazetarilor evrei. Pentru noul regim de presă, care se pregătește, sperăm că Sindicatul ziaristilor va fi consultat și cuvântul său va fi ascultat. Ziaristii profesioniști sunt primii cari doresc o reglementare a profesiei lor. Ei vor să elimine din mijlocul lor ciurucurile acestei bresle.

Presă românească scrisă românește, trebuie scrisă numai de gazetari români, a căror selecționare trebuie să se facă cu seriozitate. În Polonia există o academie de presă. Acolo se dă o importanță mare fauritorilor de opinie publică. În lipsa acestei instituțiuni, titlul acade-

mic, universitar sau de școală superioară, împlinește cu cea mai mare garanție golul. Un stagiu de cel mult un an de zile pentru cei care posedă un titlu academic este prea suficient pentru a face din posesorul titlului universitar ziarist profesionist de prima categorie. Drepturile câștigate trebuiesc, pe de altă parte recunoscute și pentru acei cu titlul și pentru acei fără titlu academic, iar avantajile, atât de mici, existente azi, trebuiesc neapărat menținute.

Noua organizare a presei nu trebuie să negligeze, pe de altă parte, problema românizării acestei bresle, problemă atât de gravă, și nici aspectul ei moral. Escroci cari au făcut milioane din șantaj și speculând regimul democratic trebuiesc înlăturați. Să se lase loc liber, așa dar, elementelor tinere și de valoare.

REVIZUIREA CETĂȚENILOR LA CLUJ. — După statistica întocmită, se constată că în Cluj a fost supusă spre revizuire cetățenia a 17.749 de persoane. Aceste persoane vor trebui să dovedească în fața instanțelor judiciare, cu acte oficiale, dacă au sau nu dreptul la cetățenia română. Printre cei revizuibili sunt 5850 capi de familie și 11.899 membrii de familie.

CUM ESTE OCROTITA MUNCA ROMANEASCA. — Citim în „Tribuna Noastră” din Cluj: La stația Tunel, pe linia Turda — Apahida, o parte de lucrare este angajată de inginerul Pomponiu din București. Tot personalul de conducere al acestei antreprize este străin de neamul și aspirațiunile românești: ingineri, subantreprenori, șefi de echipe, supraveghetori, etc. Muncitorilor români

li se reține din amărăta de plată peste 100 lei săptămânal. Dacă protestează sunt scoși din lucru și înlocuiți cu unguri din Cojocna. Întrebăm pe cei în drept :așa trebuie ocrotită munca românească?

Fabrica de ciment din Dej care lucrează cu peste 130 de oameni, care furnizează satului și instituțiilor publice ciment în valoare de milioane de lei, nu are nici un funcționar român, iar la muncile cele grele de spart piatră, cumplut în saci, încărcat și descărcat din vagoane, nici un lucrător străin.

ORGANIZAREA SCHIMBURILOR IN EUROPA. — Concomitent cu planul economic de patru ani și în cadrul metodelor lui de realizare experții ministerului Economiei Reichului au intenționat de a propune Austriei, României, Bulgariei și Serbiei un plan de cooperare economic. Acest plan urmărește o mai strânsă organizare a schimburilor între țările din Europa Centrală. Dat fiindcă principalele obstacole cari până astăzi s'au pus în calea oricărei organizări regionale a schimburilor, sunt de ordin monetar, experții Reichului au înțeles să suprimе această piedică, recomandând un sistem monetar colectiv, care ar trebui să se suprapună numai în ceiace privește schimburile de mărfuri și sistemelor monetare naționale.

GENEVA ȘI PROBLEMA MIGRAȚIUNILOR. — Azi dimineață s'a deschis la Geneva conferința pentru dezvoltarea migrațiilor colonizatorii. La conferință iau parte experți a 18 țări de emigrație și de imigrație.

D. Harold Buttler, directorul biroului internațional al muncii,

urând bun sosii delegațiilor a reamintit scopul conferinței, care este acela de a căuta bazele unor aranjamente practice între țările interesate, pentru stabilirea unor curente migratorii dela unele la altele.

Reprezentantul Olandei a fost desemnat ca președinte al conferinței.

Delegatul Poloniei a reamintit importanța problemei migrațiilor pentru țara sa și a expus dificultățile de care se lovesc țările de imigrație. Oratorul a stăruit asupra problemelor financiare a migrațiilor colonizatorii și în legătură cu aceasta a exprimat regretul de a nu vedea la ceastă conferință pe experții financiari ai statelor cari ar fi susceptibile de a furniza capitalurile necesare operei de colonizare.

UN PROTEST CIUDAT. — Undeva s'a protestat contra suspendării ziarului „Reporter”. Acest ziar a fost suspendat — și suspendarea a fost menținută până azi — de guvernul d-lui Octavian Goga. Măsura luată a fost foarte bună și protestul împotriva ei, e surprinzător.

Ziarul suspendat „Reporter” era condus de comunistul N. D. Cocea. Ca secretar de redacție al acestui ziar figura formal d-na Gina Stunea Cocea, soția directorului.

În realitate însă secretar de redacție era comunistul jidan David Herșcovici, care semna P. Șerbănescu și W. Dan.

„Reporter” era oficios comunist camuflat.

El fusese cumpărat dela fostul proprietar Grama de către organul de presă al organizațiilor comuniste și militare, fătis sau nu, pentru comunism. Era scris de altfel numai de comuniști.

Legătura cu organizația centrală o făceau comuniștii Matei Soacor și A. Rotemberg, care semna Ștefan Voicu.

Printre foștii colaboratori ai „Reporterului”, cităm comuniștii Ștefan Foris, care a fost condamnat și a executat pedeapsa de 5 ani închisoare pentru uneltire împotriva siguranței statului; J. Grinberg alias Ilie Zaharia; Uicreția Pătrășcanu, Emil Huszar, Zelman Lacher, C. Trandafirescu, condamnat la 5 ani închisoare (pedeapsă executată) tot pentru uneltiri împotriva siguranței statului, etc.

Acești foști pușcăriași și agenți ai Kominternului semnau cu pseudonime românești. Novac, Gherasim, Luca și cereau realizarea frontului popular.

Activitatea lor anti-fascistă și comunistă și caracterul subversiv al publicației erau evidente. Era normal ca d. Octavian Goga să dispună suprimarea „Reporterului”.

De ce protestează „Patria” dela Cluj?

MARCEL FINKELSTEIN „CAPITAN INVALID DE RĂZBOI” —

Citim în „Drapelul Nostru” organ al invalizilor de război :

Deunăzi a fost anchetat la parchetul local un foarte șispect „căpitan invalid din război” Marcel Finkelstein.

Cercetările ce s’au făcut în privința lui au ajuns la o descoperire pur și simplu uluitoare.

Din titulatura pompoasă așternută pe cartea lui de vizită nu era adevărat decât numele, și acesta chiar cu... 50 la sută: îl cheama exact: Moritz Finkelstein; încolo, totul s’a dovedit a fi fals.

Nu era Marcel; n’a fost nici odată căpitan, nici măcar ofițer; n’a văzut nici măcar în treacăt frontul, ne cum să fi rămas invalid în urma luptelor ces ’au fră-

mântat pentru fânrirea unității naționale; iar actele folosite le-a plăsmuit, — în complicitate cu câțiva slujitori ai I. O. V.-ului — să prade avutul așezământului de ocrotirea invalizilor, orfanilor și văduvelor războiului nostru eroic.

Frauda se pare că e neînchipuit de vastă.

Și să nu se uite nici o clipă că privește doar pe pirajii acestei categorii de cetățeni ai țării, adică doar pe aceia cari prin fraudă și corupție au isbutit să-și asigure avantajii revoltător de ilicite, ca invalizi de război, în vreme ce atâția ostași — cu adevărat mutilați și măcinați de suferințe, din marele nostru război, — n’au putut totuși să-și cucerească drepturile din cauza, fie a formalismului birocratic, fie a lipsei de mijloace.

ACȚIUNEA KOMINTERNULUI

IN ASIA. — Anul trecut a avut loc în provincia Sinkiang, situată în vecinătatea Indiilor engleze și cunoscută sub denumirea de „Turkestanul chinezesc” o răscoală a poporului tungan, în contra autorităților provinciale chineze. Această răscoală a fost pusă la cale de Komintern cu scopul de a obține autonomia completă a Sinkiang-ului, ceiace înlesnea penetrarea agenților Internaționalei a III-a atât în China, cât și în Indiile engleze. Răscoala n’a reușit și comandantul trupelor tungane „generalul” Ma Chung-Ching a fost nevoit să se refugieze la Moscova. Zilele trecute însă acest general s’a întors din Moscova și a apărut în provincia chineză Kansu, oferind serviciile sale guvernului chinez pentru a lupta contra japonezilor.

Deasemenea și fratele său vitreg, generalul Ma So-Chang, care după răscoala tunganilor a fugit la Calcutta se găsește în drum spre Kansu.